

کرونا و بحران معنا/ مرگ اندیشی به زندگی انسان‌ها معنا می‌دهد

هیچ وقت شر و مصیبت برای مومن اضطراب ایجاد نمی‌کند، چون همه را در پازل معنایی الهیاتی می‌بیند. در تفکر دینی و زاویه نگاه توحیدی، مرگ اندیشی باعث افزایش آستانه تحمل انسان می‌شود.

هیچ وقت شر و مصیبت برای مومن اضطراب ایجاد نمی‌کند، چون همه را در پازل معنایی الهیاتی می‌بیند. در تفکر دینی و زاویه نگاه توحیدی، مرگ اندیشی باعث افزایش آستانه تحمل انسان می‌شود.

به گزارش خبرنگار مهر، متن زیر گفتاری از حجت الاسلام محمد جعفری، مدیر گروه فلسفه دین مجمع عالی حکمت اسلامی با موضوع «کرونا و بحران معنا در زندگی» است که در ادامه می‌خوانید؛

کرونا در ذهن خیلی از انسان‌ها این سوال را متبادر کرد که زندگی ما چه معنایی دارد؟ ما قبلاً هم در طول تاریخ اتفاقات، اپیدمی‌ها، سونامی‌ها و... داشتیم که حتی بدتر از کرونا بوده است ولی شاید بتوان گفت در قرن بیست و یکم، کرونا یک اتفاق بزرگ و فراگیر بود و یکی از پیامدهایش بحران معنا بود. برای معنای زندگی چند ساحت تعریف کردند، گاهی به معنای هدف زندگی و گاهی به معنای ارزش زندگی است.

مهم‌ترین نقطه عزیمت معنای زندگی، رو در رو شدن با مرگ و تنهایی است. خیلی‌ها در این مدت از خودشان پرسیدند که خب زندگی برای چیست و من چرا باید چنین زندگی داشته باشم. با وجود چنین بلاهایی زندگی ارزش زیستن دارد؟ دشواریها و مصائب چه جایگاهی در زندگی ما دارد؟ در یکی از خطبه‌های نهج البلاغه آمده است: الدُّنْيَا دَارٌ بِالْبَلَاءِ محفوفةٌ انکار دنیا را در بلا و مصیبت پیچانده اند.

در چنین شرایطی این بحث پیش می‌آید که مکتب‌های مختلف که برای اتفاقات مختلف نسخه‌های خودشان را دارند آیا نسخه‌هایشان کارآمد است یا خیر؟ طبیعتاً هم الهیات دینی ما مورد آزمون قرار می‌گیرد که در برابر این بحران معنا چه پاسخی دارد و هم تفکرات ماتریالیستی و ضد دینی از جمله معنویت‌های نوظهور.

الهیات دینی با توجه به جهان بینی توحیدی که در ذهن مؤمن حاکم می‌کند به او درک منظومه‌ای می‌دهد و در این درک منظومه‌ای جهان معنا پیدا می‌کند. مؤمن چون همه حوادث را از جانب خدا می‌داند و معتقد است که خداوند چیزی جز زیبایی نیست و جز زیبایی نمی‌آفریند، لذا همه حوادث برای او زیباست، حتی همین بحران کرونا چون معتقد است که آنچه آن خسرو کند شیرین بود. بنابراین مؤمن هیچوقت در چنین حوادثی کم نمی‌آورد و مواجهه اش با این حوادث، مواجهه مثبت است.

یکی از مهم‌ترین مسائل در خصوص بحران معنا این است که رنج برای بشر بحران ایجاد می‌کند، هم رنج روحی و هم جسمی. در فضای تفکر غربی رنج را دو قسم می‌دانند؛ «رنج از» / «رنج برای». «رنج از» همین رنج‌هایی است که می‌کشیم مثل رنج از بیماری و نداری و ناتوانی ولی «رنج برای» مثل رنجی است که مادر برای بزرگ کردن بچه‌اش می‌کشد، در واقعی رنجی است که برای یک مقصود کشیده می‌شود. در «رنج برای» خیلی سوال ایجاد نمی‌شود، چون رنج برای یک هدف بالاتر کشیده می‌شود، ولی در «رنج از» دچار بحران می‌شویم. تفکر الهی و جهان بینی توحیدی «رنج از» را هم مانند «رنج برای» تعریف می‌کند. بر این اساس تمام این مصیبت‌ها و بلاها همه هدف دارد و خدا بدون هدف این بلا را نازل نمی‌کند. در همین بحران کرونا ما دیدیم که چقدر برخورد مردم کشورمان با این بلا نسبت به غرب متفاوت بود چنانکه به تعبیر رهبری، غرب، فلسفه اجتماعی و اخلاقی‌اش را در این آزمون باخت و نتوانست سربلند بیرون بیاورد.

مهم‌ترین چیزی که در معنای زندگی ما اثر بخش است، هدف گذاری صحیح زندگی است و در نگاه الهیاتی این هدف گذاری صحیح را خداوند برای ما رقم زده است. آنچه که در تفکر غیرالهی و اومانیستی به عنوان بحران تعبیر می‌شود در فضای تفکر ایمانی طور دیگری نگریسته می‌شود. مثلاً خیلی‌ها کرونا را فقط به چشم تهدید نگاه می‌کنند، ولی ما در تفکر الهیاتی می‌توانیم از جنبه فرصت به آن نگاه کنیم. چنانکه آیه‌ای هم داریم با عنوان: ان مع العسر يسرا؛ برخی به اشتباه می‌گویند آخر هرسختی آسانی است در حالی که آیه می‌گوید همراه سختی، آسانی است. یعنی همین الان که در عمق فاجعه کرونا هستیم، فرصت‌های بسیاری هم خدا برای ما رقم زده است. هیچ وقت شر و مصیبت برای مؤمن اضطراب ایجاد نمی‌کند، چون همه را در پازل معنایی الهیاتی می‌بیند.

در این دوران، مرگ اندیشی برای خیلی ها دغدغه و بحران ایجاد کرد. در تفکر دینی و زاویه نگاه توحیدی، مرگ اندیشی باعث افزایش آستانه تحمل انسان می شود و تاب آوری انسان را بیشتر می کند. لذا مرگ اندیشی باعث حیات قلبی و روحی انسان می شود و به زندگی انسان معنا می دهد و این یکی از بزرگترین تفاوت های مکتب الهیات دینی و جهان بینی توحیدی نسبت به مکاتب نوظهور و تفکرات غیردینی است.